

Datum

17-9-2026

Onderwerp

Internetconsultatie Besluit Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein

1. Het wetsvoorstel Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (“**Wams**”) wijzigt de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (“**Wmo**”) en beoogt een betere en meer samenhangende aanpak van meervoudige problematiek mogelijk te maken, met daarin een centrale rol voor gemeenten. Door middel van het concept Besluit Wams, dat nu onder consultatie is, wordt het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 gewijzigd. Ingevolge artikel 4b.1.1 en bijlage I Besluit Wams worden onder andere leden van Sociaal Werk Nederland aangewezen als partijen die kunnen worden betrokken bij een onderzoek of gecoördineerde aanpak ingevolge de Wams.¹ Sociaal Werk Nederland maakt, namens haar leden, graag gebruik van de gelegenheid te reageren op het concept Besluit Wams.
2. Sociaal Werk Nederland onderschrijft het doel van de regering om inwoners en gezinnen met meervoudige problematiek beter en meer samenhangend te ondersteunen. Vanuit het veld is er een duidelijke roep om herziening van de organisatie van de hulpverlening. Dit is echter niet het doel van de Wams en het Besluit Wams. Het wetsvoorstel pakt niet de onderliggende problematiek aan en legt grote druk op de professionals die werkzaam zijn voor de leden van Sociaal Werk Nederland (“Sociaal Werkers”). Een aantal fundamentele uitdagingen in de praktijk worden niet verbeterd; er worden geen handvatten geboden voor het al bestaande, en door de Wams uitvergrootte, ‘pettenvraagstuk’, de vertrouwensrelatie met de cliënt komt (meer) onder druk te staan nu wordt voorzien dat gegevensdeling in de praktijk een dwingend karakter krijgt en er komt (mogelijk) meer administratief werk voor Sociaal Werkers naast alle bestaande administratieve taken. Daarnaast bestaan er zorgen over de scope van de wet, iemand die een ondersteuningsvraag heeft, kampt dikwijls met problemen op diverse levensgebieden. Deze wet biedt zodoende de gelegenheid om praktisch iedereen onderwerp van gesprek in een casusoverleg te maken, terwijl het zou moeten gaan over mensen die in zware crisis verkeren, of

¹ De leden van Sociaal Werk Nederland zijn aangewezen in Bijlage 1 bij het Besluit Wams, namelijk een aanbieder zoals bedoeld in artikel 1.1.1 van de Wmo, een aanbieder in artikel 1.1 van de Jeugdwet voor zover dit ziet op uitvoering van gemeentelijk beleid, het COA en Slachtofferhulp Nederland.

waarbij er gevaar dreigt voor de directe omgeving, dan wel dat er sprake is van ernstig en herhalend overlastgevend gedrag.

Dit wordt hierna toegelicht.

3. Vermenging van rollen en de vertrouwensrelatie met de cliënt

- 3.1. Sociaal werkers werkzaam bij de leden van Sociaal Werk Nederland vervullen doorgaans meerdere taken op grond van verschillende bevoegdheden in het sociaal domein. Soms worden taken namens de gemeente uitgevoerd, soms als aanbieders zoals bedoeld in de Wmo of de Jeugdwet en soms in andere rollen. Naast deze al bestaande rollen kan de Sociaal Werker ingevolge het Besluit Wams en de Wams betrokken worden in het onderzoek naar meervoudige problematiek en de rol van ‘coördinator’ krijgen in de aanpak daarvan.²
- 3.2. De samenloop van deze rollen binnen één organisatie of Sociaal Werker kan problematisch zijn gelet op de aard van sociaal werk: Dit werk steunt op het vertrouwen tussen de sociaal werker en de inwoner met een ondersteuningsvraag. Wanneer het een inwoner onduidelijk is in welke rol een sociaal werker optreedt, kan dit zorgen voor een breuk in de vertrouwensrelatie tussen de sociaal werker en de inwonende.
- 3.3. Er wordt in het Besluit Wams noch in de bijbehorende nota van toelichting aandacht besteed aan deze diversiteit van taken en bevoegdheden van Sociaal Werkers. In de memorie van toelichting bij de Wams wordt wel gerefereerd aan de ‘pettenproblematiek’, maar dit wordt afgedaan met verwijzing naar samenspraak met de gemeente en documenten die geen rekenschap geven van deze nieuwe coördinatie rol in de Wams. Als coördinator wordt bijvoorbeeld vereist dat, na afronding van de coördinatie, een coördinatie dossier aan de gemeente wordt verstrekt, terwijl de gemeente in de huidige situatie in dergelijke dossiers wellicht een beperkte rol zou hebben, maar nu dus diverse persoonsgegevens zal ontvangen en bewaren.

4. Het delen van persoonsgegevens in overleggen

- 4.1. Het is met name de verplichting tot het verstrekken van persoonsgegevens (tenzij) en de mogelijkheid voor de gemeente om die gegevens verder te (laten) delen, die de leden zorgen baart. De formulering en de grote betrokkenheid van de gemeente in de gecoördineerde aanpak, kan, hoewel niet beoogd, in de praktijk een dwingend karakter krijgen. Hoewel de Wams uitgaat van regie bij de cliënt en rekenschap geeft van het belang van de vertrouwensrelatie in het sociaal domein³, lijkt het geen aandacht te hebben voor de problematische (casus)overleggen die de Wams in de praktijk tot stand zal brengen. En daar zit precies de uitdaging. De Sociaal Werkers zijn op dit moment niet uitgerust om een inhoudelijk uitdagende afweging te maken over of persoonsgegevens verstrekt moeten worden of dat er een ‘zwaarwegend belang’ is om dit niet te doen. Hier zit een proportionaliteitsvraagstuk achter dat zelfs voor ervaren juristen uitdagend is.

² Artikel 2.3a.1 en 2.3a.4 Wams en artikel 2.3a.3 Wams

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 36 295, nr. 3 (MvT), p. 28.

- 4.2. De praktijk leert dat het in dergelijke overleggen moeilijk te beoordelen is of een organisatie of Sociaal Werker vanuit zijn/haar rol mag aansluiten, te meer gezien de verschillende petten die een Sociaal Werker op kan hebben. Ook moet iemand stevig in zijn schoenen staan om te vragen of niet-relevante partijen willen vertrekken uit een overleg of om zelf op te staan omdat een casus wordt besproken die hem of haar niet aangaat. Het uitgangspunt van de Wams lijkt bovendien dat de inwoner deelneemt aan een casusoverleg⁴, echter blijkt uit vergelijkbare overleggen in de praktijk dat partijen het makkelijker vinden om de cliënt niet aan te laten sluiten. Het verdient aanbeveling om de reeds opgedane ervaring met dergelijke overlegstructuren zoals onder de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden en meer specifiek de Zorg- en Veiligheidshuizen, te onderzoeken en daarvan te leren.

5. Verhouding tot professionele normen en beroepscode

- 5.1. Het is voor de leden van Sociaal Werk Nederland de vraag hoe de formele rol van coördinator zich verhoudt tot andere (regie)taken die Sociaal Werkers uitvoeren. Zo heeft de Sociaal Werker al diverse verplichtingen van waaruit deze een regierol heeft of onderzoek doet, zoals de verplichting tot het schrijven van een plan van aanpak onder de Jeugdwet.

6. Informatiebeveiliging

- 6.1. In artikel 4b.1.2 Besluit Wams wordt uiteengezet dat partijen die persoonsgegevens verwerken ingevolge de Wams, verplicht zijn om te voldoen 'aan de laatste uitgave van NEN-ISO-IEC 27001 en NEN-ISO-IEC 27002, NEN 7510, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid of daaraan gelijkwaardige normen.' Sociaal Werk Nederland verwelkomt het laatste deel, aangezien zij zelf een kwaliteitslabel 'Sterk Sociaal Werk' heeft ontwikkeld, waarin deze eis ook wordt gesteld, en zij verzoekt de wetgever dit kwaliteitslabel toe te voegen aan het besluit, dan wel als alternatief in de nota van toelichting van het besluit Wams op te nemen⁵.

7. Conclusie

- 7.1. Sociaal Werk Nederland ondersteunt de doelstelling van de Wams, maar vindt dat het Besluit Wams nog onvoldoende duidelijkheid biedt over de rolverdeling en de gevolgen voor haar leden en de Sociaal Werkers.
- 7.2. Voordat taken via het Besluit Wams bij de verschillende organisaties worden belegd, dienen eventuele knelpunten in de praktijk te worden onderzocht en benoemd om zo doeltreffende maatregelen te nemen.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 36 295, nr. 3 (MvT), p. 16.

⁵ Kwaliteitslabel Sterk Sociaal Werk van Sociaal Werk Nederland